

Risør
kommune

2026-2038

Metodebeskrivelse - Konsekvensutredninger av arealinnspill og områder for planvask

Kommuneplanens arealdel

Høringsforslag februar 2026

Konsekvensgrad	
Svært stor konsekvens	----
Stor konsekvens	---
Middels negativ konsekvens	--
Noe negativ konsekvens	-
Ubetydelig konsekvens	0
Noe positiv konsekvens Betydelig positiv konsekvens	+ / ++

Innholdsfortegnelse

1. Innledning	4
2. Veiledningsmateriell	5
2.1 Kommunal og moderniseringsdepartementets “Veileder for konsekvensutredninger for planer etter plan- og bygningsloven”	5
2.2 Miljødirektoratets “Håndbok for konsekvensutredninger av klima og miljø M-1941”	5
2.3 Statens vegvesens “Håndbok for konsekvensutredninger V712”	6
3. Metodebeskrivelse - Konsekvensutredning av arealinnspill til kommuneplanens arealdel	7
3.1. Kunnskapsgrunnlag	7
3.1.1 Lokalkunnskap	7
3.1.2 Nasjonale databaser	7
3.2 Nullalternativ	8
3.2.1 Andre alternativ	8
3.3 Verdi og påvirkning - Konsekvensvifte	9
3.4. Konsekvenstabell	10
3.5 Enkelttema	11
3.5.1 Naturverdier og naturmangfold	11
3.5.2 Vannmiljø og naturverdier i vann	12
3.5.3 Friluftsliv, grønnstruktur og nærmiljø	13
3.5.4 Landskap	13
3.5.5 Kulturminner og kulturmiljø	14
3.5.6 Naturressurser	14
3.5.7 Forurensning og støy	15
3.5.8 Klimagassutslipp	16
3.5.9 Naturfare – ras, skred og flom	17
3.5.10 Barn og unge	18
3.5.11 Trafikksikkerhet og transportbehov	18

3.5.12 Folkehelse	19
3.5.13 Teknisk infrastruktur	19
3.5.14 Arealstrategiene.....	20
3.6 Risiko og sårbarhetsanalyse (ROS)	21
3.7 Samlet vurdering	21
4. Metodebeskrivelse – Konsekvensutredning av områder vurdert for planvask	24

1. Innledning

I tråd med forskrift om konsekvensutredninger § 6 skal kommuneplanens arealdel alltid konsekvensutredes og ha et planprogram. Forskriften beskriver videre i § 21 at «Konsekvensutredningen skal identifisere og beskrive de faktorer som kan bli påvirket og vurdere vesentlige virkninger for miljø og samfunn.»

I planprogrammet til kommuneplanen som ble fastsatt 31.10.2024, står det beskrevet hvilke temaer som skal konsekvensutredes for nye utbyggingsområder, og for den samlede virkningen av planen.

Miljø

- Naturverdier og naturmangfold
- Vannmiljø og naturverdier i vann
- Landskap
- Naturressurser
- Forurensning og støy
- Klimagassutslipp
- Naturfare

Samfunn

- Kulturminner og kulturmiljøer
- Friluftsliv, grønnstruktur og nærmiljø
- Barn og unge
- Trafikksikkerhet og transportbehov
- Teknisk infrastruktur
- Folkehelse

Det fulgte også en metodebeskrivelse av hvordan vi planla å legge opp arbeidet med konsekvensutredninger til planprogrammet.

Vi har i stor grad fulgt metoden som ble beskrevet i planprogrammet, men har gjort noen endringer for å tilpasse arbeidet til et overordnet plannivå. Vi har også gruppert temaene annerledes for å få en logisk inndeling basert bruk av konsekvensvifta. Vi har også lagt til konsekvensutredning av tema innenfor arealstrategien for å binde arealplanen tettere opp til den vedtatte arealstrategien.

Det foreligger per i dag ingen god og helhetlig veiledning og metodebeskrivelse av hvordan konsekvensutredninger på kommuneplannivå bør gjennomføres. Statlige og regionale myndigheter oppfordrer sterkt til å bruke Miljødirektoratets håndbok M-1941, men denne er tilpasset utredning av reguleringsplaner og tiltak.

Risør kommune har derfor utarbeidet denne metodebeskrivelsen for å forklare hvordan vi har brukt ulike håndbøker og veiledningsmaterieell, og tilpasset det til et overordnet kommuneplannivå, samtidig som vi har forsøkt å ivareta viktig kunnskap og hensyn i arbeidet.

Arbeidet med konsekvensutredninger er gjennomført av en arbeidsgruppe i administrasjonen, hovedsakelig bestående av fire personer; samfunnsplanlegger, enhetsleder plan og byggesak, avdelingsingeniør plan og byggesak og jordbrukssjef. Ved behov (spesifikke fagtema) har næringssjef, skogbrukssjef og enhetsleder eiendom og tekniske tjenester bidratt i arbeidet.

2. Veiledningsmaterielt

2.1 Kommunal og moderniseringsdepartementets “Veileder for konsekvensutredninger for planer etter plan- og bygningsloven”

Tidligere hadde Miljøverndepartementet en egen veileder for konsekvensutredninger for kommuneplanens arealdel (fra 2012). Denne veilederen er nå trukket tilbake, og det opplyses at Miljødirektoratet jobber med ny veileder for kommuneplannivået. Foreløpig viser derfor myndighetene til den mer generelle [veilederen for konsekvensutredninger for planer etter plan- og bygningsloven](#). Utgitt av Kommunal- og moderniseringsdepartementet. Her står det blant annet (kap.4.4):

«Generelt bør valg av utredningstema konsentreres til det som er relevant for beslutning om arealbruk. Spørsmålene om framtidig utbygging er akseptabelt eller ikke, samt hvilke arealformål områdene skal ha, er derfor sentrale spørsmål i konsekvensutredningen for en overordnet plan. Et kontrollspørsmål kan være: «Hva må vi vite for å ta stilling til ny eller endret arealbruk?» For å besvare dette, bør man gå gjennom listen over tema i § 21 i forskriften, og vurdere hvilke av disse som er relevante og hvor detaljert temaet må utredes og omtales.»

Her fremholdes det også tre absolutte krav til konsekvensutredningen for kommuneplanens arealdel:

- Det skal gis en beskrivelse av virkninger for miljø og samfunn av hvert av de nye utbyggingsområdene planen omfatter.
- Konsekvensutredningen skal også inneholde en vurdering av de samlede arealbruksendringene i planen, dvs. hvordan miljø og samfunn bli påvirket av summen av de foreslåtte enkeltområder.
- Konsekvensutredningen, der det redegjøres for punktene ovenfor, skal underlegges offentlig høring. I de tilfeller det framkommer berettigede innvendinger til konsekvensutredningen ved offentlig ettersyn av planforslaget (påpeking av åpenbare mangler ved dokumentasjonen), skal det utføres tilleggsutredninger. Disse skal sendes på høring før plansaken kan tas opp til sluttbehandling.

2.2 Miljødirektoratets “Håndbok for konsekvensutredninger av klima og miljø M-1941”

I Statsforvalteren i Agder sitt innspill til Planprogrammet ble det satt krav om at Miljødirektoratets metodikk i [Håndbok for konsekvensutredninger av klima- og miljøtema M1941](#) skulle benyttes ved konsekvensutredning av klima og miljøtema.

Håndboken er digital, og inneholder en svært detaljert beskrivelse av konsekvensutredningsmetodikk tilpasset utredning av reguleringsplaner og tiltak.

Risør kommune har benyttet håndboken i konsekvensutredningene, men har forsøkt å tilpasse den til å bedre passe for kommuneplannivå, hvor beskrivelsene av utbyggingsområdene ikke er så detaljerte som håndboken legger opp til.

Kommunedirektøren anser også at det er store forbedringspotensialer i håndboken når det kommer til konsistens i faktorene som skal vurderes i forhold til verdi og påvirkning. Det er også mye å hente for å gjøre metoden mer brukervennlig for de som skal gjennomføre utredningene, og gjøre resultatene av konsekvensutredningene lettere å lese og forstå for de som skal sette seg inn i arbeidet i ettertid.

Temaene som er konsekvensutredet etter Miljødirektoratets Håndbok M-1941 er:

- Naturverdier og naturmangfold
- Vannmiljø og naturverdier i vann
- Friluftsliv
- Landskap
- Kulturmiljø

I tillegg har Risør kommune brukt samme metode for å vurdere temaet «Naturressurser», som omfatter jordbruk, utmark, fiskeri og mineralressurser. For disse temaene er det ingen veiledning i Håndbok M1941.

Risør kommune har delvis brukt håndboken i vurdering av temaene «Forurensning og støy» og «Klimagassutslipp».

Hvordan de ulike temaene er vurdert er beskrevet nærmere i kapittel 3.5.

2.3 Statens vegvesens “Håndbok for konsekvensutredninger V712”

Ikke alle tema som kommunen ønsker å konsekvensutrede er beskrevet i Miljødirektoratets Håndbok M1941. Dette gjelder temaene:

- Naturfare
- Barn og unge
- Trafikksikkerhet og transportbehov
- Folkehelse
- Teknisk infrastruktur

For disse temaene er det sett til Statens vegvesens [Håndbok for konsekvensutredninger V712](#). Videre har kommunen sett til konsekvensutredningene som ble gjort i forrige rullering av kommuneplanens arealdel og til hvordan andre kommuner har gjennomført konsekvensutredning av kommuneplanens arealdel de siste par årene.

3. Metodebeskrivelse - Konsekvensutredning av arealinnspill til kommuneplanens arealdel

3.1. Kunnskapsgrunnlag

I departementets veileder for konsekvensutredninger for planer etter plan og bygningsloven står det følgende om krav til kunnskapsgrunnlag for konsekvensutredninger på kommuneplannivå:

«Hvis det mangler kunnskap om viktige forhold, skal slik kunnskap innhentes allerede på et overordnet plannivå. Hvis det i en kommuneplan for eksempel legges opp til utbygging i et natur- eller landbruksområde, forutsettes det således at natur- og landbruksverdiene i området er kjente og at planforslagets påvirkning på disse verdiene er nøye vurdert. Det betyr en beskrivelse og vurdering både av hvordan man antar at utbyggingen vil påvirke viktige verdier, men også hvilke konsekvenser selve omdisponeringen vil få. Det vil for eksempel si, hvilke natur- eller landbruksverdier går tapt ved nedbygging eller hvor stort klimagassutslipp kan forventes av at arealet blir bebyggt. Tilsvarende vil det være en forutsetning at det ved etablering av nye utbyggingsområder er gjort en grundig vurdering opp mot statlige og regionale føringer gitt i aktuelle sektorlover og statlige planretningslinjer.»

Kunnskapsgrunnlaget for arbeidet med arealinnspillene kan deles inn i tre ulike nivåer:

- Lokalkunnskap – basert på beskrivelsen som fulgte innspillet, befaring og lokal kunnskap i arbeidsgruppa.
- Nasjonale databaser som inneholder både konkrete kartlegginger og modelleringer
- Nye kartlegginger fordi kunnskapsgrunnlaget er vurdert for svakt (naturmangfold og naturfare).

3.1.1 Lokalkunnskap

Det var utarbeidet et eget innspillskjema, som skulle hjelpe innsender av arealinnspill til å gi kommunen et godt kunnskapsgrunnlag om både dagens tilstand og bruk av det aktuelle arealet, og hva forslagsstiller ønsket å spille inn.

Administrasjonen (arbeidsgruppa som har jobbet med kommuneplanens arealdel) har vært på befaring på alle arealinnspillene, for å se områdene. Grunneier/forslagsstiller ble gitt mulighet til å delta på befaringsene. I tillegg har deltakerne i arbeidsgruppa samlet sett en god kjennskap til ulike områder i kommunen.

3.1.2 Nasjonale databaser

For å kunne gjennomføre vurderingene av verdi, påvirkning og konsekvens har arbeidsgruppa brukt følgende databaser/kart:

- [Kommunens egen kartløsning med ortofoto og skråfoto](#)

- [Naturbase \(Miljødirektoratet\)](#)
- [Artskart \(Artsdatabanken\)](#)
- [Økologiske grunnkart \(Artsdatabanken\)](#)
- [Gårdskart \(Nibio – Norsk institutt for bioøkonomi\)](#)
- [Kilden \(Nibio – skog\)](#)
- [NVE Kartkatalog \(Norges vassdrags- og energidirektorat\)](#)
- [Geologiske kart \(NGU – Norges geologiske undersøkelser\)](#)
- [Yggdrasil \(Fiskeridirektoratet\)](#)
- [Vann-nett \(Miljødirektoratet\)](#)
- [Vannmiljø \(Miljødirektoratet\)](#)
- [Sjøørretbekker i Agder \(Agder fylkeskommune\)](#)
- Sensitive artsdata (Miljødirektoratet)
- [Klimagasskalkulator \(Nibio\)](#)

3.2 Nullalternativ

Nullalternativet skal beskrive den sannsynlige utviklingen av området dersom planen eller tiltaket ikke blir gjennomført. Nullalternativet skal brukes som sammenlikningsgrunnlag for å vurdere hvilken konsekvens en plan eller et tiltak vil ha. I konsekvensutredningene av arealinnspillene har dagens situasjon, og en framskriving av denne, vært nullalternativet.

De fleste av arealinnspillene er i områder som er avsatt til LNF i dag, her vil dermed nullalternativet være å beholde dagens (ubebygde) situasjon. I konsekvensutredningene av natur- og miljøtemaene som omfattes av Miljødirektoratets Håndbok, vil dermed verdien som blir gitt for dagens situasjon være det samme som verdien av nullalternativet.

I områder som er tatt i bruk som utbyggingsområder i dag, og hvor det er ønske om en transformasjon eller endring av bruk, har vi ikke kun sett på dagens bruk/aktivitet og en direkte framskriving av denne, men også sett på hvilket potensial for utvikling som ligger i dagens tillatte arealbruk. (For eksempel er det i vurderingene av industriområdet på Krana satt ett nullalternativ som også omfatter en større næringsaktivitet enn det er pr i dag. Dermed vil en arealbruksendring fra næring (industri) til bolig/næring kunne være positivt i forhold til støy. – Selv om dagens aktivitet ikke er støyende, har industriområdet med tillatt arealbruk et potensiale til mer aktivitet og støy.)

3.2.1 Andre alternativ

Med ett unntak, er det ikke satt opp alternativ for arealinnspillene som er kommet inn, og innspillene er kun vurdert opp mot nullalternativet. Unntaket er konsekvensanalysene av fire alternativ for flytende solcelleanlegg i sjøen. Her er de fire alternativene vurdert opp

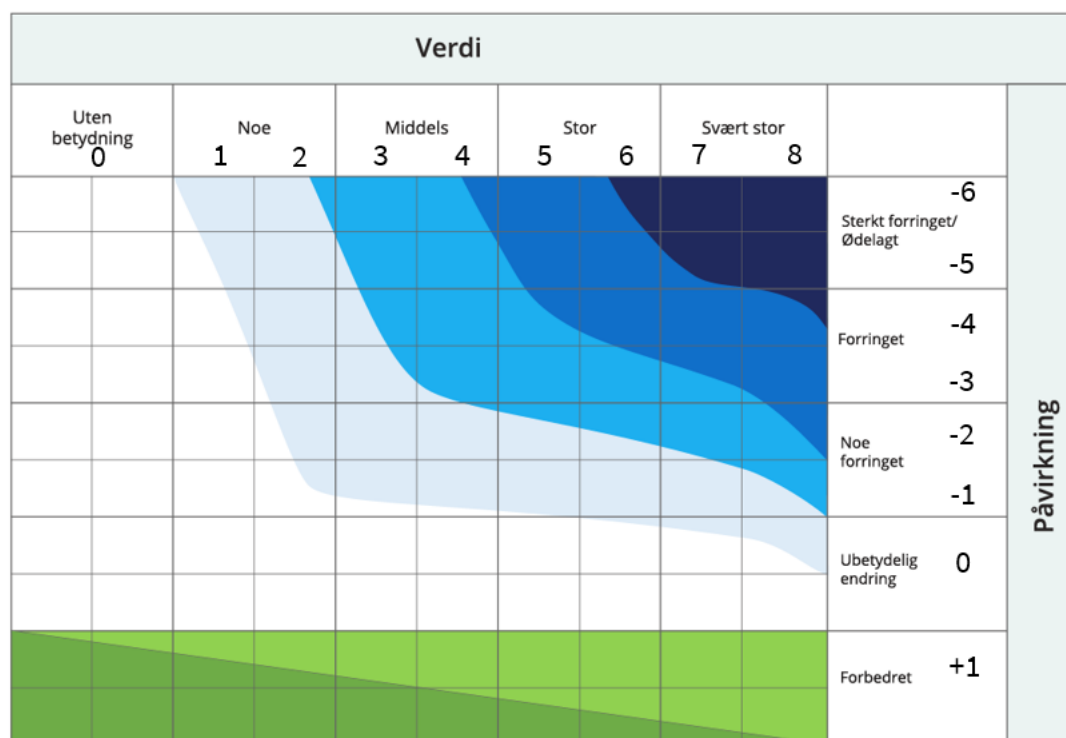

mot hverandre, og administrasjonen anbefaler det alternativet som har minst negative konsekvenser for miljø og samfunn.

3.3 Verdi og påvirkning - Konsekvensvifte

I henhold til Veileder M-1941, skal det innenfor hvert tema (og deltema) settes verdi på skalaen «uten betydning» til «svært stor verdi», og det skal settes grad av påvirkning fra «forbedret» til «sterkt forringet/ødelagt». For å holde systemet i verdisetting og påvirkning har vi satt tallverdier for skalaene som vist i tabellen og konsekvensviften under. Verdiskalaen går fra 0 til +8 poeng, mens påvirkningsskalaen går fra +1 til -6 poeng.

Verdi	Skala	Påvirkning	Skala
Uten betydning	0	Forbedret	+1
Noe verdi	+1 - +2	Ubetydelig endring	0
Middels verdi	+3 - +4	Noe forringet	-1 - -2
Stor verdi	+5 - +6	Forringet	-3 - -4
Svært stor verdi	+7 - +8	Svært forringet	-5 - -6

For hvert utredningstema blir det satt verdi og tilhørende påvirkning på flere undertema. For eksempel har temaet «naturmangfold og naturverdier» syv undertema. For å regne ut samlet verdi og påvirkning under hvert utredningstema har vi brukt medianverdien,

med unntak av når vi har verdi av stor eller svært stor verdi (+5 til +8) eller når påvirkningen er svært forringet (-5 og -6). Da trumfer denne verdien, og det er den som

Median

Median er den midterste verdien i et datasett når tallene er sortert i stigende rekkefølge. Median brukes i stedet for gjennomsnitt når et datasett kan være skjevt fordelt (for eksempel mange lave verdier og noen få høye). Da gir medianen en mer typisk verdi enn gjennomsnittet ville ha gjort.

blir stående i oppsummeringen. Slik får vi fram når et tema har høy verdi og når påvirkningen er stor. I "Veileder M-1941" står dette presisert: «I slike tilfeller må utreder vurdere om det blir feil å la det lille delområdet dominere konsekvensgraden for hele planalternativet. Det er likevel viktig at delområder med større negativ konsekvens ikke "utjevnes" av delområder med mindre negativ konsekvens.»

3.4. Konsekvenstabell

Ved å plassere de ulike utredningstemaene innen natur og miljø inn i konsekvensvifta, får vi ut konsekvensen av tiltaket. Jo større verdi og jo større negativ påvirkning – jo større blir konsekvensen. I konsekvensvifta er konsekvensene vist i en blå fargeskala. Her tilsvarer den mørkeste blå svært stor negativ konsekvens, nest mørkest stor negativ konsekvens, mellomblå middels negativ konsekvens og lys blå noe negativ konsekvens. Hvit tilsvarer ingen konsekvens, og grønn positiv konsekvens. Skalaen for konsekvens går fra +1 til -4.

Vi har valgt å ikke gradere den positive konsekvensen. Det er lite veiledning på hvordan å vektlegge den positive konsekvensen for ulike tema, og vi overlater denne vurderingen til det politiske skjønn.

Konsekvensgrad	
Svært stor konsekvens	----
Stor konsekvens	---
Middels negativ konsekvens	--
Noe negativ konsekvens	-
Ubetydelig konsekvens	0
Noe positiv konsekvens Betydelig positiv konsekvens	+ / ++

For temaene klimagassutslipp, støy og forurensing, naturfare, barn og unge, trafiksikkerhet og transportbehov, folkehelse, teknisk infrastruktur og arealstrategiene settes det ikke verdi og påvirkning. Det gir lite mening å gi verdi for dagens tilstand innen disse temaene, og vi ser direkte på hvor stor konsekvens foreslått arealbruksendring vil gi for hvert enkelt tema i tråd med konsekvensgradskalaen.

3.5 Enkelttema

Når enkelttemaene blir konsekvensutredet, skal hvert enkelt tema vurderes for seg. For eksempel kan et område ha stor verdi som friluftsområde fordi det går stier i området og det blir brukt mye, men naturverdiene trenger likevel ikke å være spesielt store. Det er viktig å ikke la kunnskap om ett annet forhold påvirke det spesifikke temaet som skal vurderes. Den samlede vurderingen av alle konsekvensene skal gjøres til slutt, når alle tema er konsekvensutredet hver for seg.

I mange tilfeller er ikke temaene som skal konsekvensutredes aktuelle for det spesifikke arealinnspillet. For eksempel dersom det ikke er noe vann i nærheten, vil påvirkning på vannmiljø ikke være et aktuelt tema. I de tilfellene setter vi strek i tabellene, og kommenterer med «ikke relevant». Dette temaet blir da ikke regnet med i den videre konsekvensutredningen.

Miljødirektoratet jobber med å forbedre håndbok M-1941, og det har kommet noen endringer der de siste månedene, som ikke vi har tatt med i vår konsekvensutredning. Arbeidet med konsekvensutredninger startet opp våren 2025, og vi har sett det som viktig at metoden vår ikke ble endret underveis i arbeidet.

3.5.1 Naturverdier og naturmangfold

[1.4 Sette verdi - miljødirektoratet.no](#)

[1.5 Vurdere påvirkning - miljødirektoratet.no](#)

For konsekvensutredningen av naturverdier og naturmangfold har vi brukt M-1941. Her er veiledningen svært detaljert, men logisk å forholde seg til så lenge det er kunnskap nok om naturverdiene i området.

I noen tilfeller har det ikke vært gjennomført naturtypekartlegging i området, og vi har ikke hatt nok kunnskap om naturverdiene og dermed heller ikke om hvordan en eventuell utbygging vil påvirke naturverdiene. Vi har etter dialog med Miljødirektoratet bedt forslagsstiller om å få utarbeidet en enkel naturkartlegging for at vi kunne få kunnskap nok til å gjøre en reell konsekvensutredning av området.

De to siste undertemaene i tabellen, geoformer og geologisk arv er ikke brukt i kommunens konsekvensutredninger. Vi har to registreringer av geologisk arv i kommunen, jettegrytene på Sild og veiskjæringen langs Risørveien ved Rød. Disse er ikke berørt av noen arealinnspillene.

Naturverdier og naturmangfold			
Verdiaspekt	Verdi	Påvirkning	Beskrivelse
Vern og områder med båndlegging			
Naturtyper NiN			
Naturtyper HB13			
Arter og økologiske funksjonsområder			
Landskapsøkologiske sammenhenger			
Geoformer (landformer)			
Geologisk arv/geosteder			
Samlet vurdering			

3.5.2 Vannmiljø og naturverdier i vann

[2.4 Sett verdi - miljodirektoratet.no](#)

[2.5 Vurder påvirkning og forringelse - miljodirektoratet.no](#)

For konsekvensutredningen av vannmiljø og naturverdier i vann har vi brukt M-1941 på lik linje som for naturverdiene. Her er vurderingene i forhold til tilstand som klassifisert gjennom vannforskriften og den regionale vannforvaltningsplanen tydelige.

Men generelt er det mye lavere kunnskapsnivå om naturverdier i vann enn på land, og særlig i saltvann. Klassifiseringen for arter er i hovedsak rettet mot ferskvannsarter, og med vekt på anadrome vassdrag (sjøørret og laks).

Vi har i vårt arbeid hatt mye fokus på verdier i sjøen, og har valgt å klassifisere torsk som en prioritert art her hos oss. Dette har ført til at fjorder som er kartlagt som nasjonalt viktig gyteområde for torsk får svært stor verdi.

Vannmiljø og naturverdier i vann			
Verdiaspekt	Verdi	Påvirkning	Beskrivelse
Tilstand (vannforekomster jf vannforskriften)			
Naturtyper etter HB13 og HB 19			
Arter med økologiske funksjonsområder (anadrom fisk, innlandsfisk, arter på rødlista)			
Samlet vurdering			

3.5.3 Friluftsliv, grønnsstruktur og nærmiljø

[3.4 Sett verdi - miljodirektoratet.no](#)

[3.5 Vurdere påvirkning - miljodirektoratet.no](#)

For konsekvensutredningen av friluftsliv har vi brukt M-1941 med noen modifikasjoner. For friluftsliv er det kriteriene bruksfrekvens, betydning og kvalitet som skal gis verdi i henhold til håndbok M-1941. Vi har også lagt til tilgjengelighet og universell utforming.

Når man skal vurdere påvirkningen viser håndboken til nye kriterier som skal vurderes, nemlig endring i attraktivitet, arealbeslag, tilgjengelighet, forurensning og funksjon. Nå nylig er det også lagt til friluftslivets ferdselsårer – dette temaet var ikke der da vår konsekvensutredning ble utarbeidet.

Vi har meldt inn til Miljødirektoratet at i den nye håndboken som de jobber med for konsekvensutredninger for kommuneplannivå, bør verdi og påvirkning vurderes for de samme undertemaene. Siden verdi og påvirkning vurderes for ulike undertema har vi valgt å slå sammen beskrivelsen til en samlet vurdering for friluftsliv.

Friluftsliv, grønnsstruktur og nærmiljø			
Verdiaspekt	Verdi	Påvirkning	Beskrivelse
Bruksfrekvens			
Betydning			
Kvalitet			
Tilgjengelighet og universell utforming			
Samlet vurdering			

3.5.4 Landskap

[5.5 Sett verdi - miljodirektoratet.no](#)

[5.6 Vurder påvirkning - miljodirektoratet.no](#)

For konsekvensutredningen av landskap har vi brukt M-1941 med noen modifikasjoner. I håndboken er det satt opp åtte ulike verdikriterier. Vi har valgt å slå dem sammen til to ulike kriterier. Også for utredningen for landskap er påvirkningsfaktorene helt annerledes enn verdikriteriene. Påvirkningsfaktorene er synlighet, fragmentering, skala, formgivning og tilhørighet/identitet.

Vi har meldt inn til Miljødirektoratet at i den nye håndboken som de jobber med for konsekvensutredninger for kommuneplannivå, bør verdi og påvirkning vurderes for de samme undertemaene. Siden verdi og påvirkning vurderes for ulike undertema har vi valgt å slå sammen beskrivelsen til en samlet vurdering for landskap.

Landskap			
Verdiaspekt	Verdi	Påvirkning	Beskrivelse
Helhet (inngrepsgrad, naturvariasjon, landemerke, mangfold, særpreg)			
Sammenhenger og tilhørighet			
Samlet vurdering			

3.5.5 Kulturminner og kulturmiljø

[10.4 Sette verdi - miljodirektoratet.no](#)

[10.5 Vurder påvirkning for hvert delområde - miljodirektoratet.no](#)

For konsekvensutredningen av kulturminner og kulturmiljø har vi brukt M-1941 med noen modifikasjoner. Vi har valgt å organisere verdiene i tre hovedgrupper (som håndboka beskriver) – kunnskapsverdier, opplevelsesverdier og bruksverdier. Verditabellen i håndboka er likevel delt opp i åtte undertema som vi finner ganske vanskelig å relatere til hovedgruppene som er anbefalt å bruke. I tillegg bruker påvirkningstabellen i veilederen et tredje sett med undertema/kriterier (direkte inngrep/arealbeslag, nærvirkninger- fysiske og visuelle, visuelle fjernvirkninger, formgivning). Også her er det kommet til enda et nytt tema siden vi startet opp arbeidet våren 2025, nemlig «videre bruk av kulturmiljøet».

Vi har meldt inn til Miljødirektoratet at i den nye håndboken som de jobber med for konsekvensutredninger for kommuneplannivå, bør verdi og påvirkning vurderes for de samme undertemaene. Siden verdi og påvirkning vurderes for ulike undertema har vi valgt å slå sammen beskrivelsen til en samlet vurdering for kulturminner og kulturmiljø.

Kulturminner og kulturmiljø			
Verdiaspekt	Verdi	Påvirkning	Beskrivelse
Kunnskapsverdier			
Opplevelsesverdier			
Bruksverdier			
Samlet vurdering			

3.5.6 Naturressurser

Naturressurser er ikke med som tema i Miljødirektoratets håndbok M1941. Dette er tema som faller inn under andre departementer, og det er ikke utarbeidet noen helhetlig

veiledning for disse temaene. For temaet jordbruk har vi tatt utgangspunkt i oppdatert jordvernstrategi og rundskriv M-1/2025 fra Landbruks- og matdepartementet.

For de øvrige temaene har vi brukt kartlagt kunnskap om verdier for de ulike temaene, og gjort en faglig vurdering av hvilken påvirkning den foreslåtte arealbruken vil få på disse verdiene.

Naturressurser			
Verdiaspekt	Verdi	Påvirkning	Beskrivelse
Jordbruk (jordsmonn, fulldyrka, overflatedyrka, dyrkbar jord)			
Utmark (skogsbruk, utmarksbeite, jakt og ferskvannsfiske)			
Fiskeri (marint biologisk mangfold, kystnære fiskeridata)			
Mineralressurser (mineralressurser, pukk og grus)			
Samlet vurdering			

3.5.7 Forurensning og støy

[Utrede konsekvenser for luftforurensning - miljodirektoratet.no](https://miljodirektoratet.no/tema/utredning-og-utredningsrapport/utredning-og-utredningsrapport-2025-01-20)

[Utrede konsekvenser for forurenset grunn - miljodirektoratet.no](https://miljodirektoratet.no/tema/utredning-og-utredningsrapport/utredning-og-utredningsrapport-2025-01-20)

[Utrede konsekvenser for støy - miljodirektoratet.no](https://miljodirektoratet.no/tema/utredning-og-utredningsrapport/utredning-og-utredningsrapport-2025-01-20)

Temaene er beskrevet i M-1941. Vi har valgt å slå sammen de tre temaene støy, luftforurensning og forurenset grunn. Dette er temaer som de aller fleste av arealinnspillene vil ha liten konsekvens for, med unntak av der vi har kjent forurenset grunn.

Forurensning og støy		
Verdiaspekt	Konsekvens	Beskrivelse
Støy		
Luftforurensning		
Forurenset grunn		
Samlet vurdering		

3.5.8 Klimagassutslipp

[Utrede konsekvenser for klimagassutslipp - miljodirektoratet.no](https://miljodirektoratet.no)

[Klimagasskalkulator](#)

For konsekvensutredningen klimagassutslipp har vi brukt M-1941 med noen modifikasjoner. Vi har brukt verktøyet Klimagasskalkulator, utarbeidet av Nibio til å regne ut hvor store klimagassutslipp det teoretisk kan bli dersom områdene bygges ut til det formålet som foreslås. Vi har regnet ut totalt utslipp av klimagasser innenfor det foreslåtte arealet, og brukt tabellen i M-1941 til å sette konsekvens.

I arealstrategiene har vi i tillegg med at vi ikke ønsker utbygging på karbonrike areal. Vi har derfor brukt klimagasskalkulatoren til å regne ut hvor stort utslipp av CO₂-ekvivalenter det vil bli pr dekar i løpet av 20 år. Vi har vært i dialog med Nibio om hvordan (og hvor) det bør settes konsekvensgrenser, og har tatt utgangspunkt i arbeid Nibio har gjort om karbonrike areal for andre kommuner. Konsekvensskalaen vi bruker er basert på Tabell 10 i NIBIO Rapport, Vol 10 nr 99 2024 ([Blå og grønne verdier i Lillestrøm kommune](#)).

I konsekvensutredningene av de ulike byggeområdene er dermed konsekvenser for klimagassutslipp satt sammen av utregning av totalt utslipp av CO₂e og hvor karbonrike arealene er.

Konsekvensutredningen tar ikke med klimagassutslipp som følger av økt transport på grunn av nye utbyggingsområder. Klimagassutslipp fra transport er hensyn som har vært overordnet og førende for de vedtatte arealstrategiene og plassering av nye utbyggingsområder. Konsekvensutredningen tar heller ikke med utslippene av klimagasser som kommer fra materialbruk og byggeaktivitet for nye utbyggingsområder. Dette er vurderinger og krav som må gjennomføres i de enkelte byggeprosjektene.

Klimagassutslipp		
Verdiaspekt	Konsekvens	Beskrivelse
Endret arealbruk		
Karbonrike areal		
Samlet vurdering		

Totalt utslipp av klimagasser

Konsekvensgrad	Forklaring
Svært stor negativ konsekvens (4 -)	Utslipp mer enn 100 000 tonn CO ₂ -ekv
Stor negativ konsekvens (3 -)	Utslipp mer enn 50 000 tonn CO ₂ -ekv
Middels negativ konsekvens (2 -)	Utslipp mer enn 15 000 tonn CO ₂ -ekv
Noe negativ konsekvens (1 -)	Utslipp mer enn 2 000 tonn CO ₂ -ekv
Ubetydelig konsekvens (0)	
Noe/middels positiv konsekvens (1/2 +)	Opptak mer enn 2 000 tonn CO ₂ -ekv
Stor/svært stor positiv konsekvens (3/4 +)	Opptak mer enn 50 000 tonn CO ₂ -ekv

Karbonrike areal

Konsekvens	Tonn CO ₂ e/Dekar pr 20 år	Beskrivelse
0 (Ubetydelig)	0 – 0,6	Allerede nedbygd eller bart fjell
-1 (Noe)	0,6 – 20	Lite vegetasjon, uten trær, mineraljord og lite skog
-2 (Middels)	20 – 60	Skogkledde områder med lav og middels bonitet
-3 (Stor)	60 – 130	Skogområder med høy bonitet
-4 (Svært stort)	Over 130	Åpen myr og skog på organisk jord

3.5.9 Naturfare – ras, skred og flom

[NVE digital veileder](#)

For disse temaene er det tatt utgangspunkt i NVE sin digitale veileder for naturfare. Her står det blant annet:

Utbygging i fareområdet må være avklart i arealplan. Det presiseres at det ikke kan dispenseres fra plankravet på bakgrunn av de omfattende utredningskravene som følger av TEK17 § 7-4, 1. ledd. Det er en forutsetning at det i planprosessen blir utredet og sannsynliggjort:

- at det ikke finnes alternative sikre byggearealer
- at utbygging er av avgjørende samfunnsmessig betydning
- om hensiktsmessige fysiske sikringstiltak kan gjennomføres.

Der nye utbyggingsområder ligger i aktsomhetssoner for ras, steinsprang, snøskred, kvikkleire eller flom kreves det at reell fare skal utredes i reguleringsplan, og det er plankrav før tiltak kan iverksettes. I tre tilfeller av konsekvensutredningene av utbyggingsområder som foreslås tatt med, er det ikke plankrav. Her setter kommunen som krav at reell fare må utredes nå i høringsperioden, og før planen kan vedtas.

Grunneier/tiltakshaver må da selv bekoste utredningen, som må gjennomføres av fagfolk.

Naturfare - ras, skred, flom		
Verdiaspekt	Konsekvens	Beskrivelse
Byggeaktivitet vurderes opp mot naturfare		
Klimatilpasning		
Samlet vurdering		

3.5.10 Barn og unge

For temaet barn og unge foreligger det ingen veiledning eller håndbok for konsekvensutredninger. Her har vi tatt utgangspunkt i de rikspolitiske retningslinjene for barn og unge ([Rikspolitiske retningslinjer for barn og planlegging - Lovdata](#)). Vi har konsekvensutredet to temaer: Hvordan forslaget om endret arealbruk påvirker barn og unges lekeområder og hvor langt det er til skole, barnehage, idrettsanlegg mm. Det siste gjelder primært forlag om ny boligutbygging.

Barn og unge		
Verdiaspekt	Konsekvens	Beskrivelse
Dagens bruk og verdi av området for barn og unge – lekeområde		
Avstand til skole, barnehage, lekeområder, nærturterreng og idrettsanlegg		
Samlet vurdering		

3.5.11 Trafikksikkerhet og transportbehov

For temaet trafikksikkerhet og transportbehov har vi sett til Statens vegvesens håndbok V712, og forenklet metodikken derfra. Vi har vurdert konsekvenser for temaene trafikksikkerhet, kollektivtransport og mulighet for gange og sykkel.

Trafikksikkerhet og transportbehov		
Verdiaspekt	Konsekvens	Beskrivelse
Trafikksikkerhet		
Kollektivtransport		
Mulighet for gange og sykkel		
Samlet vurdering		

3.5.12 Folkehelse

[Helsekonsekvensutredning - Helsedirektoratet](#)

For temaet folkehelse har vi sett til et verktøy utviklet av Folkehelsedirektoratet, og har tatt med temaene fysiske forhold, bomiljø og tilgjengelighet fra sjekklisten til direktoratet. Dette er tema som er aktuelle for arealforvaltning, og som ikke er vurdert under andre tema.

Folkehelse		
Verdiaspekt	Konsekvens	Beskrivelse
Fysiske forhold ved innspillet (møteplasser, fellesområder, grønnstruktur, lek, idrett og kulturarenaer)		
Bomiljø og estetikk		
Tilgjengelighet		
Samlet vurdering		

3.5.13 Teknisk infrastruktur

Under temaet infrastruktur har vi i hovedsak sett på hvor vidt arealinnspillet er gjennomførbart ut fra tilgjengelig infrastruktur og behov for framtidig infrastruktur. Hovedregelen for nødvendig infrastruktur til nye utbyggingsområder er at nødvendig teknisk infrastruktur skal bekostes av utbygger. Dermed blir konsekvensen av svært mange av arealforslagene ikke relevante i forhold til offentlig teknisk infrastruktur.

Teknisk infrastruktur		
Verdiaspekt	Konsekvens	Beskrivelse
Kapasitet i eksisterende infrastruktur:		
Vei		
Vann og avløp		
Strøm		
Internett		
Investeringsbehov som påvirker kommunens budsjett og/ eller innbyggere		
Samlet vurdering		

3.5.14 Arealstrategiene

I kommunens vedtatte arealstrategier er mange av temaene som det er strategier for samsvarende med tema som skal konsekvensutredes etter § 21 i forskrift om konsekvensutredninger. Siden det samme temaet ikke skal konsekvensutredes mer enn en gang, er tema som allerede er konsekvensutredet tatt ut av arealstrategiene, og vi sitter igjen med overordnede prinsippr, strategier for ny boligbebyggelse og fortetting, særlige hensyn som skal tas ved nye utbygginger og lokalisering av næringsvirksomhet.

Vi savner hvordan det skal legges vekt på betydningen av strandsonen, og strandsonevernet i plan og bygningsloven i metodebeskrivelsen for særlig naturverdier, landskap og friluftsliv. Vi har i våre arealstrategier at kystsonen skal styrkes og sikres mot nedbygging og fragmentering. Kystsonen er derfor lagt inn som ett av temaene under overordnede prinsippr.

Arealstrategier	Vurderingskriterier	Konsekvens (Skala +1 til -4)	Beskrivelse
Overordnede prinsippr	Gjenbruk/Sambruk		
	Fortetting/utvidelse av fritidsbebyggelse		
	Kystsonen		
	Median		
Ny boligbebyggelse og fortetting	90% / 10% Ref. kart		
	Boliger med tilrettelegging legges sentralt		
	Median		

Nye utbygginger – særlige hensyn	Varierte boligtyper		
	Klima- / miljøvennlige materialer		
	Estetikk og stedstilpasning		
	Median		
Lokalisering næringsvirksomhet	Fortette, samlokalisere og transformere i eksisterende næringsareal		
	Sentral plassering v mange ansatte og besøkende		
	Høy transportavhengighet – nær E18		
	Median		

3.6 Risiko og sårbarhetsanalyse (ROS)

I henhold til forskrift om konsekvensutredning skal en av faktorene som utredes være beredskap og ulykkesrisiko. Vi har valgt å vurdere disse faktorene for hvert enkelt arealinnspill som en del av konsekvensutredningen, for så å vurdere helhetlig ROS analyse på et overordnet nivå for hele kommuneplanen samlet.

Temaene vi har konsekvensutredet i forhold til beredskap og ulykkesrisiko er:

- Forurensning og støy
- Naturfare – ras, skred, flom og klimatilpasning
- Trafikksikkerhet og transportbehov
- Teknisk infrastruktur

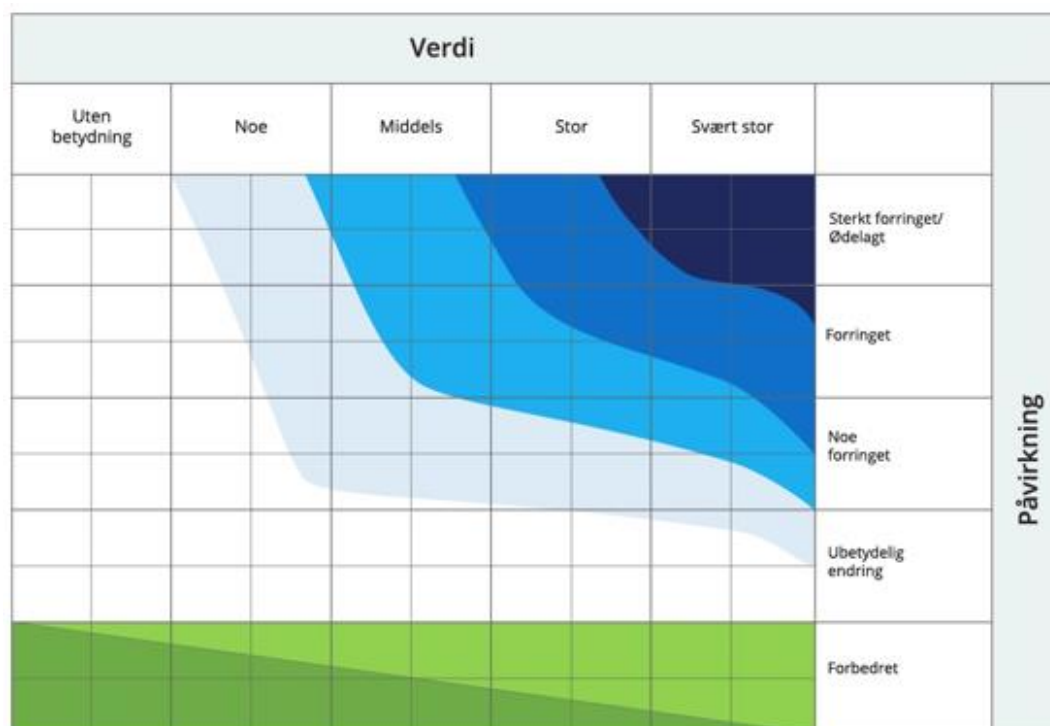
3.7 Samlet vurdering

Når hvert enkelt natur- og miljøtema har blitt utredet og gitt verdi og påvirkning, setter vi medianverdien av undertemaene inn i konsekvensviften for å få ut konsekvens, med unntak av der verdien er stor eller svært stor (+5 - +8) eller påvirkningen er sterkt forringet/ødelagt (-5 - -6), da trumfer denne verdien. (se beskrivelse i kap. 3.3)

For konsekvensutredningene for temaene under klima og samfunn setter vi medianverdien av undertemaene inn i tabellen. Deretter en tekstlig oppsummering av alle relevante tema og om det eventuelt settes forutsetninger eller krav om avbøtende tiltak for at innspillet skal tas med i kommuneplanen.

Til sist ender konsekvensutredningen opp med en konklusjon, med begrunnelse for utfallet. Begrunnelsen holder seg til temaene som er konsekvensutredet. Utenforliggende begrunnelser er ikke tatt med i konsekvensutredningen, og det kan derfor ved den politiske behandlingen av kommuneplanen være andre samfunnselementer som blir tillagt vekt, og som gjør at kommunestyret vedtar å ta arealinnspillene med eller ut av planen.

Natur og miljø	Dagens verdi (Skala 0-8)	Påvirkning (Skala +1- -6)	Konsekvens (Skala +1- -4)
Naturverdier og naturmangfold			
Vannmiljø og naturverdier i vann			
Friluftsliv			
Landskap			
Kulturmiljø			
Naturressurser			

Klima og samfunn	Konsekvens (Skala +1- -4)
Forurensning og støy	
Klimagassutslipp	

Naturfare	
Barn og unge	
Trafikksikkerhet	
Folkehelse	
Teknisk infrastruktur	
Arealstrategiene:	
Overordnede prinsipp	
Ny boligbebyggelse, fortetting	
Nye utbygginger, særlige hensyn	
Lokalisering næringsvirksomhet	

Samlet vurdering:	Naturverdier: Vannmiljø: Friluftsliv: Landskap: Kulturmiljø: Naturressurser: Forurensning og støy: Klimagassutslipp: Naturfare: Barn og unge: Trafikksikkerhet: Folkehelse: Teknisk infrastruktur: Arealstrategier: - Overordnede prinsipp - Ny boligbebyggelse, fortetting: - Nye utbygginger, særlige hensyn: - Lokalisering næringsvirksomhet:
Eventuelle avbøtende tiltak/forutsetninger for å tas med i kommuneplanen	
Konklusjon:	

4. Metodebeskrivelse – Konsekvensutredning av områder vurdert for planvask

I «Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging 2023-2027» står det i pkt. 47, s. 29, at «Ved revidering av kommuneplanens arealdel, vurderer kommunen om tidligere godkjent arealbruk skal endres av hensyn til klima, naturmangfold, kulturmiljø, jordvern, reindrift, klimatilpasning, samfunnssikkerhet og et hensiktsmessig utbyggingsmønster.» Denne ordlyden er gjentatt i kommunens vedtatte arealstrategier. Som et tillegg ble det også vedtatt følgende: «Dette gjelder områder hvor det ikke er meldt oppstart av reguleringsplan og som ennå ikke er bygget.»

Kommunedirektøren har i tillegg vurdert hensyn til landskap og friluftsliv i konsekvensutredningene og disse fungerer som støtteparametere. Videre står det i de nasjonale forventningenes pkt. 69, s. 34: «Ved revidering av kommuneplanens arealdel vurderes det om arealer som tidligere har vært avsatt til formål som innebærer omdisponering av dyrka jord, skal tilbakeføres til landbruks-, natur-, frilufts- og reindriftsformål.»

Basert på de nasjonale forventningene og de vedtatte arealstrategiene, har kommunedirektøren konsekvensutredet 60 utbyggingsområder fra tidligere gjeldende kommuneplan for å vurdere om de fortsatt skal ligge inne som utbyggingsområder i ny kommuneplan.

Konsekvensutredningene har vært gjennomført etter lik metodikk som konsekvensutredningene for nye arealinnspill. For alle områdene som planvaskes er nullalternativet dagens faktiske situasjon. Temaene som har blitt konsekvensutredet for områdene vurdert for planvask er:

- Naturverdier og naturmiljø
- Vannmiljø og naturverdier i vann
- Friluftsliv
- Landskap
- Kulturminner og kulturmiljø
- Naturressurser
- Klimagassutslipp
- Naturfare
- Arealstrategier